

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Rudīte Rinkeviča

E-kulturoloģija. Kultūras pastāvēšanas indikatori

Materiāls izstrādāts
ESF Darbības programmas 2007. - 2013.gadam šķēršļu kresursi un nodarbinātība
prioritātes 1.2. šķēršļu tīkla un prasmes
pasākuma 1.2.1. šķēršļu profesionālās izglītības un vispārīgās prasmju attīstības
aktivitātes 1.2.1.2. šķēršļu vispārīgās zināšanu un prasmju uzlabošanā
apak-aktivitātes 1.2.1.1.2. šķēršļu profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu
kompetences paaugstināšanā

**Latvijas Universitātes realizētā projekta
„Profesionālajā izglītībā iesaistīto vispārīgās zināšanu un prasmju uzlabošanā
kompetences paaugstināšana”**

(Vienošanās Nr.2009/0274/1DP/1.2.1.1.2/09/IPIA/VIAA/003,
LU reģistrācijas Nr.ESS2009/88) stenošanai.

Rīga, 2010

E-KULTUROLOĢIJA

Kultūras pastāvēšanas indikatori (3)

Mācību stunda: *Kultūras pastāvēšanas indikatori*

Mācību stundas *Kultūras pastāvēšanas indikatori* mērķis:

veicināt ieinteresētību un izpratni par kultūrvides veidošanu, kultūras mantojuma saglabāšanu un kultūras procesa nepārtrauktību mūsu sabiedrībā.

Mācību stundas *Kultūras pastāvēšanas indikatori* uzdevumi:

1. Izprast kultūras indikatoru nozīmi valsts kultūrpolitikas veidošanā.
2. Attīstīt prasmi analizēt un vērtēt kultūras tradīcijas un to mainību.
3. Izskaidrot mācību stundā apgūstamos jēdzienus.

Pamatjēdzieni: kultūras indikatori, kultūrpolitika, kultūras process, kultūru kompetence, kultūru plurālisms.

Mācību stundas *Kultūras pastāvēšanas indikatori* rezultāti:

1. Izprasta kultūras indikatoru loma kultūras procesa nepārtrauktības nodrošināšanā.
2. Izveidojies priekšstats par tendencēm valsts kultūrpolitikā.
3. Aizpildīta darba lapa ar uzdevumiem.

Resursi:

- Prezentācija,
- Metodiskie ieteikumi skolotājiem,
- Uzdevumu darba lapa skolotājiem.

Stundas gaita:

Ierosināšanas fāze: Skolotājs/-a noskaidro izglātojamo priekšstatu par kultūras parādībām, ko iespējams apzināt ar kultūras indikatoru palīdzību. Tiek iegūta informācija par kultūras indikatoru būtību. Prezentācijas slaidi 3, 4, 5, 6.

Apjēgšanas fāze: Tiek noskaidroti būtiskie kultūras indikatori mēdienu sabiedrībā un analizēta valsts kultūrpolitikas loma kultūras attīstībā. Prezentācijas slaidi – 7, 8, 9, 19, 11, 12, 13, 15, 16, 17. Darba lapas aizpildāna jaunās mācību vielas apguves gaitā, nostiprinot analītiskās domāšanas un viedokļa argumentāšanas prasmes.

Refleksijas fāze: Jauniegtis informācijas apkopoāna un nostiprināna, Prezentācijas slaidis – 14, 18, 19.

Metodiskie ieteikumi skolotājiem

Kultūras indikatori

Tādi mēdienu kultūras indikatori kā *kultūras telpa, indivīda vieta un nozīme kultūrā, izglītība, attieksme pret mākslu, sabiedrību, gaume, izpratne par laiku un laikmetu, svētki, vērtīborientācija, nauda u.c.* palīdz produktīvi noteikt kultūras virzību un attīstības tendences.

Kultūras indikatorus varam raksturot ar datiem un skaitļiem, piemēram:

Audzēkņu skaita pieaugums kultūrizglītības iestādēs (% no iepriekšējā gada)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Kultūrizglītības augstskolas	108.5	108.3	103.0	102.7	98.1	99.7	108.0	104.8	102.4
Profesionālās mākslas izglītības iestādes	100.6	102.8	101.8	104.2	99.3	99.6	96.9	102.3	104.2
Profesionālās ievirzes izglītības iestādes	104.1	103.8	100.8	102.6	104.2	103.6	96.2	102.1	100.9

(avots *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. – 2015.gadam*, „Nacionāla valsts”, 12. tabula (www.km.gov.lv))

Informācijai: Vis pasaul pieaug starpvaldību organizāciju, jo sevi – UNESCO

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

(lv.wikipedia.org),

loma kultūras jautājumu aktualizācijā, ko pēdējos gados apliecina vairākas starptautisku tiesību aktu iniciatīvas kultūras jomā (2003.gadā pieņemta *starptautiskā Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu*, 2005.gadā - *Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu*).

Īpaši aktīvu darbu autoritāšu un intelektuālo aizsardzības pilnveidošanā veic **Pasaules intelektuālā īpašuma organizācija (WIPO)**,

WORLD
INTELLECTUAL
PROPERTY
ORGANIZATION

www.wipo.org

kas cenšas rast risinājumus tehnoloģiskās attīstības un interneta vides izaicinājumiem. Pieaug arī pilsētu un to sadarbības tīklu loma kopjās

kult rpolitikas, pils tu att st bas pl no-anas un starppils tu kop gu kult ras nori-u organiz -an .

T k globaliz cijas procesi ietekm visas valstis un rada ar l dz gus izaicin jumus kult rpolitikai, b tiski palielin s citu valstu pieredzes noz me nacion l s kult rpolitikas veido-an .

Starptautisk s konvencijas kult ras jom , kur m pievienojusies ar Latvija, uzliek valst m pien kumu r p ties par savu nacion lo kult ru gan sevis pa-u d (jo neviens cits to m su viet nedars), gan ar pasaules kop j mantojuma d

Latvijā vado- valsts p rvaldes iest de kult ras nozar ir **Kultūras ministrija** (www.km.gov.lv), kas aptver autorties bu, kult ras pieminek u aizsardz bas, arh vu, arhitekt ras, tautas m kslas, te tra, m zikas, muzeju, bibliot ku, vizu l s m kslas, gr matniec bas, literat ras, kinematogr fijas un kult rizgl t bas apak-nozares. **Kult ras ministrijas kompetenc ir izstr d t kult ras politiku, k ar organiz t un koordin t kult ras politikas steno-anu.**

Kult ras projektu finans -anu nodro-ina **Valsts Kultūrkapitāla fonds** (www.kkf.lv), kura *mērķis ir veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām.* Fonda uzdevumi ir piesaist t, uzkr t, p rvald t un sadal t l dzek us kult ras projektu steno-anai un m fla stipendij m izciliem kult ras un m kslas darbiniekiem par m fla ieguld jumu kult ras un m kslas att st b .

www.kultura.lv

Kultūras telpas attīstībai Latvijā ir izstr d tas *Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. – 2015.gadam „Nacionāla valsts”*(www.km.gov.lv) , kur nor d tas kult ras telpas att st bas priorit tes:

KULTŪRAS TELPAS ATTĪSTĪBA

ĒNārijas identitātes veidošana, latviešu valodas saglabāšana un valodu daudzveidības potenciāla izmantošana

ĒKvalitāte un kultūrvide un radošā sabiedrība reģionos

ĒKultūrizglītība - individuālo radošuma attīstība

ĒRadošs pilsonis un radošs industrijas attīstība un kvalitātes pilsonības veidošana

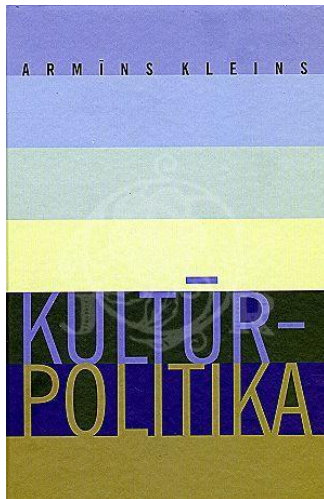
ĒKultūras mantojuma potenciāla izmantošana

ĒDigitālās kultūras telpas paplašināšana

Saskaņā ar minētajām vadlīnijām **kultūrpolitikas uzdevumi** ir:

- pretsvarot globālā tirgus spiedienam stiprināt nacionālo kultūras tirgu un radošo industriju, veicināt to lomu valsts konkurētspējās celšanā, apzinoties un saglabājot kultūras preču un pakalpojumu divējādo dabu, ņemot vērā, ka līdzsmerciālā vārtībā kultūras produktiem piemīt ekonomiskos rādītājus neizsaka nemateriāla, simboliska vārtība un kultūras identitātes nesēja;
- izvērtēt nacionālās kultūras atvārtību paplašināšanā kultūru komunikācijai un apmaiņai un atrast līdzekļus, kas nodrošināt atvārtību pasaules kultūras daudzveidības piedāvājumam, reiz saglabājot savu identitāti un savdabību unifikācijas un globalizācijas procesos. Pārseizāicinājums tas ir mazā nacionālā valstī, kas līdztekus domāšanas un izpausmju plurālisma veicināšanai sabiedrības vālas saglabāt nacionālās kultūras savdabību un garīgās saites;
- sekmēt Latvijas ieguldījumu starptautiskās kultūras sadarbības veicināšanā, aktīvi līdzdarbojoties starptautiskās kultūrpolitikas veidošanā, vienlaikus nodrošinot nacionālo interešu aizstāvēšanu starptautiskās diskusijās.

Kultūrpolitika parāda, kā kultūras esamība iespaido katrā cilvēkā dzīves kvalitāti un kopumā ietekmē valsts un sabiedrības attīstību dažādos tās sektoros: tautsaimniecībā, izglītībā, vidē un teritoriālajā attīstībā, rlietās, nodarbinātībā un sociālās nevienlīdzības mazināšanā.

Armins Kleins. Kultūrpolitikas jautājumiem veltīts pētījums; latviešu valodā izdots 2008. gadā

Pilnvarīga Latvijas kultūras attīstība iespējama, uzņemoties līdztbildību par kultūras plurālisma un starpkultūru dialoga veicināšanu visā pasaulē. Cieši un iecietīgi pret kultūras plurālismu ir nozīmīga starpvalstu attiecībās, gan ārvalsts iekšējās attiecībās, gan starp dažādiem kultūras kopienām un etniskajām grupām.

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

Kādi nepieciešami pētīt kultūras indikatorus?

Kuri kultūras indikatori, jūsuprāt, ir vissvarīgākie? Kāpēc? (atbildei ieteicams izmantot prezentācijas 4 slaidu, ar savus ieteiktos variantus)

Kurus kultūras indikatorus būtu vērts pētīt jūsu pilsētā / pagastā / skolā / klasē / ģimenī? (Izvēlieties 2 no variantiem!) Kādu rezultātu iespējams prognozēt?

Kāda nozīmīga kultūras mantojuma apgrozība un kultūras attīstība ir modernajām tehnoloģijām? Vai piekrītat – diem apgalvojumiem? (skat. viedokļus ierosmei)

Viedokļi ierosmei:

- informācijas pārsūtīšana ne vienmēr dara cilvēkus zinātkārus un humānākus. Plašsaziņas līdzekļos un publiskajās telpās dominājošā reklāmas gaisotne nemanāmi, bet mērķtieci veido patērētājsabiedrību ar tālrunu materiālo vārtību dominanti un tiecamos pārcunificētiem dzīves standartiem.
- Informatīvās telpas piesūtinātība ar vardarbību un negatīvu degradāciju kultūrvērtībām, it īpaši kropojot bērnu un jauniešu personības attīstību;
- informācijas laikmetam raksturīgais fragmentārisms un laika trūkums ietekmē gan mūsdienu kultūras saturu, gan kultūras pārmaiņu tradīcijas un paradumus. Šī iemesla dēļ globālās tīmekļa aizvien lielākai sabiedrībai nomaināmas grāmatu lasīšanas tradīcijas un tiešsaistes kultūras noris.
- izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT), iespējams nodrošināt kultūras pieejamību, sekmēt kultūras mantojuma vārtību saglabāšanu un izplatāšanu (uzkrāto resursu digitalizācija), veicināt jaunu kultūras produktu un pakalpojumu radāšanu;
- plašpielietojot IKT, iespējams attīstīt jaunus komunikācijas un sadarbības veidus kultūras un kultūrpolitikas jomā.
- globālās tīmekļa attīstīšana jaunas sociālās un starpkultūras saziņas formas;
- informācijas sabiedrība veicina individualizācijas procesu, kopjūtību un tradīciju lomās samazināšanos sabiedrībā.

(pēc Valsts kultūrpolitikas vadlīnijām 2006. – 2015.gadam „Nacionāla valsts”, 12. tabula (www.km.gov.lv))

Literatūras un interneta resursu saraksts:

Austruma S., Muiflāra I. Kulturoloģija vidusskolai. Rīga: Zvaigzne ABC, 2010.

Kleins A. Kultūrpolitika. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2008.

Čergle A., Purins V., Sviestis I. Kulturoloģija. 6. Rīga: RaKa, 2009.

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015. "Nacionālais valsts".

www.kultura.lv

www.km.gov.lv

www.rapl.gov.lv

citi internetā pieejamie materiāli